

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

”Kannustava rahoitusmalli” tulee vaikuttamaan tavoitteiden saavuttamiseen negatiivisesti. Rahoitusmalli jättäisi huomattavan osan nykyisen toimintatason toiminnoista ilman rahoitusta ja kunta joutuisi laskemaan onko ”rangaistusmaksu” edullisempi kuin sitä suuremman omarahoituksen osuus. Uudistuksen työllisyysvaikutus on asetettu niin vaatimattomaksi, että se varmastikin tavoitetaan.

Kannustava rahoitusmalli on kielikuvana irvikuva, ruoskimistakin voidaan pitää kannustavat, kun se johtaa tavoitteiden saavuttamiseen. Samoin järjestämisvastuun siirtäminen kunnille on irvikuva, koska järjestämisvastuu jää suuremmalle toimijalle, joka voi olla maakunnan kokoinen. Tältä osin kielikuvilla yritetään luoda kuva jostain, mitä ei ole olemassa ja lukijoiden/kansan älykkyyttä aliarvioidaan.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Kun työvoimahallinto soten myötä pirstoutui jo valmiiksi ja työllisyysalueen määrittäminen pakottaa kuitenkin maakunnan kokoiseen järjestämiseen, niin työllisyyspalvelut olisi voitu siirtää hyvinvointialueiden vastuulle kokonaan ja jakaa toimijat hyvinvointipalveluiden toimipisteisiin. Lisäksi osa toiminnoista jäisi edelleen valtion vastuulle. Tämä johtaisi siihen, että rajapintojen määrä kasvaisi selvästi ja vaatisi monimutkaista sopimismenettelyä toimijoiden välillä parhaan tuloksen saavuttamiseksi. Lisäksi työluvut menisivät maahanmuuttovirastoon, mahdollisimman kauas toimijoista ja alueellisista tarpeista. Hajanaisuudesta valmistelussa on liian ruusuinen kuva.

20 000 työllisen raja on asetettu ilman mitään tietoon perustuvaa pohjaa. Tällä tavalla kunnat eivät ole yhtään enempää vastuussa työllistämispalveluista kuin nykyisinkään, paitsi lainsäädännön sanastossa. 20 000 työllisen alue on vain kaupunkien ja niiden naapurien kohdalla toiminnallinen

alue. Muualla se ei voi huomioida esimerkiksi pendelöintiä, jolla on merkitystä kuitenkin työllisyyden hoidon kannalta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Rahoitus tulee olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Keski-Suomen alueella kaikki kunnat olivat rahoituksen osalta häviäjiä ja suuri voittaja rahoituksessa näyttäisi olevan Uusimaa. Kainuu, Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala. Rahoitusvaikutukset onkin arvioitu täysin väärin laskelmissa. Esimerkiksi kuntiin kohdistuva riski suhdannevaihteluissa on mainittu vain lyhyesti, mutta siinä ei huomioida kerrannaisvaikutusta: suhdannelasku heikentää kunnan taloutta ja saman aikaisesti lisää automaattisesti työttömyyskuluja ”sakkomaksuina”. Mekanismi ajaisi todennäköisimmin pienimmät kunnat ahdinkoon.

Kun rahoitus tulee kuntiin, eikä järjestäjälle, niin ei ole mitään takeita siitä, että raha liikkuisi. Kunnista ei löydy järjestämisvastuun ottajaa.

Kunnat ovat menettämässä yhden työllisyystoimen, kun kuntien palkkatukityöllistetyt eivät ole enää mahdollisia. Jo nyt on kuntia, joissa ei vain ole yrityksiä ja työpaikkoja mihin yrittää työllistää. Kunnasta tulee tässä tapauksessa vain maksaja.

Tiedon liikkumattomuus saattaa jäädä uudistuksenkin ongelmaksi, jos kuntatason työllisyystyötä hoitavilla ei ole tietoa alueen työttömistä, vaan tieto on vain järjestäjällä. Tämä ei ollut selvä itse perusteluissa.

Riskiarvioinnissa ei näy riskinä suhdannevaihtelut. Työllisyys lisääntyy aina suhdanteiden heiketessä työllisyysponnisteluista huolimatta ja paranee suhdanteiden myötä. Voikin olla vaikea osoittaa, että työllisyyspalvelut kaiken kaikkiaan olisivat merkittävä tekijä. Tutkimusten mukaan vaikutus olisi vain noin 20 % työllistymistapahtumista.

Valtion siirtyvä henkilöstö on osittain vaikea toteuttaa, koska keskitetyissä palveluissa työntekijät ovat keskuskaupungeissa ja on mahdoton ennustaa, että mitään siirtymistä tapahtuisi. Tätä voidaan pitää suuren riskinä lain toteutumiseksi.

Valtion tukihenkilöstön väheneminen ja heidän toimiensa vaikutus uudelle järjestäjälle ja kunnille on huonosti arvioitu lähinnä tietoteknisinä kulujen siirtona.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Valtion ns. perälautamalli oikeus määrätä järjestämisalueesta, rikkoo kuntien perustuslaillista oikeutta järjestää toimintaansa niin kuin parhaimmaksi näkevät. Malli, jossa kunnat toteuttavat perustoimintaa, joko yksin tai yhdessä ja erityispalvelut tuotettaisiin isompana kokonaisuutena, voisi olla perustellumpi. Erityispalveluissa toiminta-alueen koon tulisi olla suurempi.

Rahoitusvastuussa ei nykyisessä järjestelmässä eikä tulevaisuudessa oteta kantaa siihen vääryyteen, että sairaslomalla yli 300 päivää olleet siirtyvät työttömyysturvan piiriin ja siten kuntien osittain maksettaviksi. Jos ihminen on sairaslomalla, hänen tulee olla sairaspäivärahalla ei työttömyysturvan piirissä. Tältä osin Kelan korvauskäytäntöä on korjattava tai lainsäädännöllisesti on varmistettava, ettei kunta joudu maksamaan näistä ihmisistä, joita ei voida edes työllistää.

Kunnallisveroprosentin korotus tämän palvelun tuottamiseen söisi mahdollisuutta tukea esimerkiksi kunnassa tarjottavaa koulusta. Hyvinvointialueuudistu sinänsä luo jo verojen korotuspaineen suurimmassa osassa kuntia, kun kunnista lähtee huomattavasti suurempi osuus tuloja kuin mitä

nykyisin käytetään. Karstulan kunnan osalta ero on lähes 2 M€ ja vaatisi ehdottomasti kunnallisveroprosentin nostamista, jotta talous saataisiin tasapainoon.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Kunta ei lausu tästä luvusta

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Lain perustuslaillisuuteen liittyy jo aikaisemmin kunnan mainitsema perälautamallin käyttö, jossa tullaan kuntien itsemääräämisoikeuden alueelle. Kunnilla tulee olla oikeus järjestää palvelunsa niille sopivalla tavalla. Kuten aikaisemmin totesimme, palvelut voitaisiin jakaa peruspalveluihin, joiden järjestämisestä kunta voisi vastata itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa, ja erityispalveluihin, joissa rajana voisi olla esimerkiksi 20 000 työllisen määrä.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille: Asiakkaiden tunteminen ja tavoitettavuus, haittana, jos syntyy liian suuria järjestämisalueita

☐ mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille: Rahoituksen riittämättömyys, asiantuntijat eivät lähde siirtymään uusiin toimipisteisiin

☐ työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa): Suuri riski, että alue muodostuu samaksi kuin nykyinen ja silloin mikään ei ehken muutu. Tehtävien ryhmittäminen voisi poistaa ongelman, jos järjestämisvastuu voisi olla eri tehtävissä erilaisilla alueilla (ks. aiemmat kommentit)

☐ palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys: Tavoite oikea.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

*valtakunnalliset tavoitteet: Tavoitteet hyvät, ongelmana, onko toteuttamismallilla lopuksi suurta merkitystä, kun työttömyyttä säätelee suhdannekehitys.

☒ työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät: Jää epäselväksi kokonaisuuden kannalta

☒ alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut: Luodaan vain ohjaamisen väline, joka saattaa jälleen olla kuntien itsemääräämisoikeuden vastainen

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Aika näyttää toimiiko malli vai siirtääkö osan asiakkaista vain toiselle toimeentulon järjestäjälle. Työvoimaviranomaisen velvollisuudet ovat tiukat, eivätkä välttämättä toteutettavissa kaikissa tilanteissa.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Epäselvää on, miten työvoimaviranomainen määrittellään, kenellä on oikeus työttömyystietoihin. Tämä on oleellista toiminnan kannalta. Jos ruohonjuuritaso ei tiedä mitään työttömistä, oikeiden toimenpiteiden suuntaaminen on mahdotonta. Voi johtaa myös palvelujen eriarvoistumiseen (vrt. aiempi sosiaaliturva)

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Palkkatukielementin poistaminen kunnilta vaikeuttaa varsinkin sellaisten kuntien työllistämismahdollisuuksia, joissa ei ole työpaikkoja. 100 % palkkatuki auttaa erityisesti vaikeassa työllistyvien osalta.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavan tulisi kuulua sairauspäivärahan piiriin, koska työttömyyden syy on pääosin terveydellinen.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Työvoimaviranomainen on määriteltävä tarkemmin, jotta on selvää kenellä tiedonsaantioikeus on. Se vaikuttaa merkittävästi toimintaan, missä tieto on käytettävissä. Tähän asti tiedon välittyminen on ollut usein este työllistämistoimille.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Kunta ei lausu.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa? Rahoitus ei tule olemaan riittävä, koska se ei vastaa lähellekään kunnan rahoituksen nykytasoa.

kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös): Hieman hidas tarkistusaikataulu, jotta vahinkoa ei ehtisi tapahtua

kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Riittämätön, mutta se on kai tarkoituskin

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

Kunta ei lausu.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lain muutos luo kunnista poistuvan toiminnan, joka vaatii rajapinnassa toimimisesta sopimista.

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

Voi edistää työllisyystavoitteita.

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Muutokset voivat edistää työllistymistä (tuloloukut)

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Kunta ei lausu.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Kunta ei lausu.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Kunta ei lausu tästä, TYP-johtajien jo jättämä lausunto on kattava ja kunta yhtyy siihen.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Väänänen Mauno
Karstulan kunta